

تَضْوِيَةُ اخْتِلاف

اثر خانم
احمد رفعت

تکرار طبع ونشرى حقى مؤلفند

طبع ثانى

معارف نظارت جلدیه سنك رخصتى حازدر

ورسعات

« مجود بك » مطبعه مى — باب على جوارنده ابوالسعود جادوسنده

نومرو ۷۲

۱۳۰۹

— تصوير اخلاق —

نامی ویریلان و مسائل اخلاقیی متضمن اولان اشبو
اثر حروف هجا تربیی اوزره محرردر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد
وعلى اله وصحبه اجمعين

« علم اخلاق » بر علم جليل القدر در . انك جلالت
وشرافته پيغمبرتمز عليه الصلاة والسلام افنديمرك { انما
بَعَثْتُ لَكُمْ مَكَارِمَ الْاِخْلَاقِ } و { لَيْسَ لِلْمُؤْمِنِ شَيْءٌ
اَحْسَنُ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ } و { كَمَالَ الْاِيْمَانِ حُسْنُ الْخُلُقِ }
وامثالي احاديث شريفه لري دليل كافي اولديغندن بشقه
دليله حاجت كوريله مز

هيئت اسلاميه ايچنده جمله مارك آرزو ايتديكي ترقيات
ماديه و معنويه يه وصول انجق فضائل اخلاقيه ايله اولور .
بناء عليه ارباب همت بوبابده پك چوق كتابلر تاليف
واخلاقك قابل اصلاح ايدوكني و فضائل و رذائل و كيفيات
سائرهنه بيان و توصيف ايتمشلر و جهايه بو خدمت

وھم نرن دن ناشن کننننن لرنننن الی یوم النقرار مننننن ارا یلمشردر .
 بویله برلازم النحل علم شریفه وانك ضمننننه اخوانمه
 خدمننن عاآز لری دخی اوتهدنبرو آرزو ایدوب لکن
 اسلاف کرام یازه آق شییء براقامش اولدقرندن یالکنز
 فضائل ورنائل اخلاقیه نك کتب اخلاقیه ده مسطور
 کیفیات و منافع و مضراتی چو جقلره وارنجیه قدر هر کسک
 اکلا یه بیله جکی صورتنه آچیق ترجه اوله رق یازمنی
 قورمش و فقط بضاعه مک فقمانی جهتنه ترده دوشمش
 ایدم . صکره احبادن بعض ذواتک ترغیب و تشویقی
 اوزرنه آسارت الوب اشبو مختصر اثری ترتیب وزمان
 سعداقران آناآ ﴿ السلطان ابن السلطان السلطان النازی
 عبدالحمید خان ﴾ ثانیده اکماله موفق اولدم . وتوعبولان
 قصور یمزک عفویله کور یله آک خطا و نقصانلرک تصحیح
 واکمالنی بالمله ارباب همت و اقتداردن رجا و دعالرنی
 استرحام ایدرم .

ومن الله التوفيق .

احمد رفعت

حرف {۱}

﴿ احتیاط ﴾ — بر شئیك لزوم و وقوعه مقابل تدارکلی

بولفق دینکدر . بر حکیم احتیاطی حب و بفضده اقتصاددر دیو
تعریف ایلدی .

کوزی اچیق عقلولر احتیاطک لزومنی اعمالردن ده
اوکر نه بیلوزلر . چونکه انلر یوللرینی دکنکلریله یوقله یه یوقله یه
کیدرلر .

اعمالک احتیاطسزلنی نهایت کنسدولرینی چاموره
دوشیره بیله جکندن تطهیری قولای اولور ایسه ده امور دینه
ودنیویه لرنده احتیاطسزلق ایدوب چرکاب هلاکه دوشمنلر
کوج تمیزلورلر . بناء علیه هر شیده احتیاطی الدن بر اقامیلدر .
حتی دشنه غلبه ایدوب انتقام اله جفی ائاده بیله احتیاطکارانه
حرکت ایتیلدر .

احتیاط اوزره کیدنلر هر نه قدر بطی الحرکه کورینورلر سده
منزل مقصوده احتیاطسزلردن اول واردرلر . احتیاطسزلرک
شیطانی کندو عجاهلریدر .

بو عالمده هر که امنیت ایدیویر مکله مکلف دکلز . بر مصلحت
تفویض اولنه جق ذاتک ولو حسن حال اصحابندن و امنیت اولنور
ذواتندن ایدوکی روایت اولنسون اول کیمسه حقنده (بلیکه دیدکاری
کبی دکلدز کوز لجه تحقیق ایدلم) دیمک اکر چه سوء ظن حکمنی

آلورسده كناه عد اولنماز (الحزم سوءالظن) قولی دخی
بو قولزی تأییدایدر .

§

﴿ احسان ﴾ — کرم و عنایت لفظلرینک مرادفیدر .

احسان خسته دلان یأس و حرمان و شکسته قلوب عجز و خذلان
حققرنده دوارساندر .

الله احسانی سور و محسنک براحساننه بیک احسانله مکافاة
ایدر . انسانه لایق اولان دخی کندو دولتی قتنده بی دوات
اولانلرک حال ضرورت اشتهانه باقوب قدرت مقداری انعام
واحسان ایتمک و کندو حالنه تشکر ایلمکدر .

بسط یدانعام ایدن نعمتی ملامت خاص و عامدن دخی صیانت
ایتمش اولور فقط زراعک اکه جکی تخم ایچون زمینک قوتلی
و محصولدار جهتی ارادینی کبی محسنک دخی احسان ایده جکی
شخصی انتخاب ایتمسی یعنی مستحقنه ویرمسی و اقربا و متعلقاتدن
محتاج احسان اولانلری خارجده کیلره و اضغفری ضعیفله
کذا و کذا تقدیم ایلمسی واجبه دندر .

احسان او یله بر بند قوی الارکاندر که انکله دکل انسان و حشی
حیوان بیله مطیع امر و فرمان اولور . بر فقیره ای دیلان احسانی
اوتنه کنه بروکنه اظهار و اعلان دخی لایق دکلدر چونکه بوندن
ایکی ذمیمه چیقار بری اوفقیرک کیمسه به بیلدیرمک استه مدیکی
حالی افشا دیکری تفاخر .

مرد اولان هیچ کرم ایتمکله تفاخرمی ایدر
هم ویرر هم اوتانیر ایتدیکی احساندن

حال جیاتنده خدا یولنه از جوق لطف واحسان ایتمیان غنیلر
شبهه یوق که اخرتده محجوب ومسئول اوله جقلمر وبراقدقلمری
ماث وعیالندن برفانده واعانه کوره میه جکلر وسسلرینی
ایشندیرمه میه جکلر در . بونی بویله جه بیلملی ومال تحت تصرفده
وقصنک مفتاحی الدهه ایکن نه یایله جق ایسه یاپلملیدر . کندی
ایشنی کندی کوزن آلداناز .

§

﴿ اخلاص ﴾ — قلب شوائب اغراض واعوجاج
وظنوندن باک اولمق دیمکدر .

سید عالم افندیمزدن کیفیت اخلاصی سؤال ایتدکلرنده (ان
تقول ربی الله ثم تستقیم کما امرت) بیوزدیلمر .

مریدان وشاکردان وسائر کساندن بعضلرینک استاد
وشیخلرینه اخلاصلری حال وخشنودیلمرینه کوره درجه درجه
صحیح اوله بیلورسه ده اکثر اصحاب امل وامیدک مراجعت ایتدکلری
ذواته ترویج مرام ایچون سویلدکلری (اخلاص وعبودیت)
سوزلمری جدی ودرونی دکلددر .

وقتیله کبردان برذات خواص ندماسندن برینه (یا هوسن
بکا اوتهدنبرو اخلاص وعبودیتدن دم اورر طور رسک حالبوکه
بن سنک صفت خلوصکاری به موافق بر خدمتکی کوره مدم عجبا
سببی نه در) دیو سؤال ایتدکده ندیم (اقدم شمدی به قدر
ذات والارندن کوردیکم لطف واحسانی اوپوتتمق بنم ایچون قابل
دکلددر و اخلاص عبودیتده قطعاً قصور ونقصانم یوقدر یوقسه

حضور سنيه كزده برخطامى ايتدم اكر اويله برخطا صادر اولديسه لطفاً بيان بيورك ده بردها ايتمايهيم (ديمسييله اوزات) بويله ساخته وتلبيسكارانه اخلاصى نه يابه يم سنك اخلاصك صحيح اولمش اولسه ايدى بونجه وقتدنبرو هيچ اولمازسه برعيب وياخطامى بولور اخطار ايدر ايدك) جوانى ويروب ندیم هر نه قدر افندم سنك هر كلامك حقيقت وهر تدبير وحرکاتك موافق عقل و حکمت اولديغينچون برعيب وخطا كزى بوله مدم) كې خلوصكار لقلره دوكلديسه ده اوزات اويله ساخته سوزلره قاپيلور كيمسه اولديغندن (بن انسانم انسان هيچ بروقت خطا ونسيانندن سالم اوله ماز . شو حقيقتى انكار ايدن ايسه يا مكابر ويا دائرة حماقتده دائردر . اشته سن دخى اكر فى الحقيقه بنده عيب وخطا كورميور ايسه ك احق ونادان واكر كور ييورده كتم وانكار ايديه يور ايسه ك منافق وقتانسك على كلال التقديرين سن بوندن صكره بنم ندیم خاصم وحائز رتبه اختصاصم اوله مازسك) ديو حضور نندن طرد ايلدى .

§

﴿ اخلاق ﴾ — خلق كله سنه نظر بيوريله .

§

﴿ اخوت ﴾ — حسبي ودينوى واخروى قرنداشلق

ديمكدر كه اليوم اخرت قرنداشلقنى تعبير اولتور .
 بوصورتله عقد اخوت ايدنلر دائماً بربر لريله جدى وغرض
 وعوضدن عارى اوله رق الفت و محبت وايشلرينى برلكده مذاكره

ومشكلات ظهورنده چاره سنی تحری ایدوب بربرلرینی برقاچ
کون کورمسهر ارارلر بولورلر وحالندن سؤال ولزومی تقدیرنده
امداد واعانه ایدرلر ووفات ایدنلرینک روحلرینی اهدای مشوباتله
یاد ویتملرینک محزون قلبلرینی لطف واحسانله شاد ایلرلر .

بویله قرنداشلغک شمیدیلرده وجودی یوغیسهده وقتیه وار
ایدی حتی علیه الصلوة والسلام افندیمز مهاجرین کرامک
هر بررینی انصاردن هر بریله قرنداش ایتمشلر ایدی .

انسانک اخ مشفق ایکی الی مثابه سنده اولدیغنی برشاعر اشبو
(وما المرء الا باعوانه : کما تقبص الکف بالمعصم : ولا خیر
فی الکف مقطوعة : ولا خیر فی الساعد الا جدم) قطعه سیله
کوزل تعریف ایدی — لکن نره ده اوخیرلی ونازک ال که
اوپه نک دوداقلرینی قوپارمسون .

امام غزالی حضرتلری احیای علومنده رابطه اخوتک
درجاتی اوج قسمه تقسیم ایدوب (ادنا مرتبه سی عقد اخوت
ایتدیکی کیمسه ایله معاملاتده یکدیگره خدمتکار کبی اولوق .
اوسط مرتبه سی عقد اخوت ایتدیکی کیمسه بی هر خصوصده
کندونفسیاه مساوی طوتمق . اعلا مرتبه سی دخی کندونفسه
ترجیح ایلمکدر) دیدی .

§

﴿ ادب ﴾ — کافه احوال و عادات و اخلاقده حد
معروف اوزره بولتمقدن عبارتدر . دیگر تعریفه کوره هر نوع
خطادن کندوسیله اجتناب ممکن اولان شیئه وقوف ومعرفندر .
ادب لوازم کالاتک برنجیسی عد اولنور . ابدن عاری اولان

کیمسه ولو اعلم علمادن اولسون کالات انسانیه به واصل اوله ماز.
بدن قوت المق ایچون اکل و شربه محتاج اولدینی کبی عقل
انسانی دخی ادبه محتاجدر. ادبه مقارن اولمیان عقل سلاحسز به ادره
بکزر هیج بروقت ایش کوره منز بالعکس اعداسنه مغلوب اولور.
مقدمری حکمت یالکوز ادبه محبت ایدی صکره فلسفه خیالاتی
میدانه چیقدقده اومساک محو اولوق درجه لرینه واروب ظهور
اسلام و شریعت مطهره ایله اصل ادب نه دیمک اولدینی اکلاشدی.
عندالصوفیه ادب شمس تبریزی خضرتلرینک اشبو
نطقلرندن کوزل اکلاشیاه جنی جهتنه عیناً و تبرکاً ترقیم قلمشدر.
خواجه دریاب که جان در تن انسان ادبست
خواجه انوار دل - و دیده مردان ادبست

ادم از عالم علویست نه سفلی در یاب
رونق و کردش این کنبد دوران ادبست
کرتو خواهی که قدم بر سر ابلیس تهی -
دیده بکشا و بین قاتل شیطان ادبست
آدمی زاده اکر بی ادبست آدم نیست
فرق در جسم نبی آدم و حیوان ادبست
چشم بکشا و بین جهاه کلام الله را
ایت ایت همگی معنی قرآن ادبست
کر دم از عقل سؤالی که چه باشد ایمان
عقل در کوش دلم کفت که ایمان ادبست
شمس تبریز خمش کن که تویی سر خدا
انور و افضل این شمع شبستان ادبست

اولادینی تأدیب ایتمیان اعداسنی ممنون و دوستلرینی محزون ایدر . ووضیع و بی ادب شخصک اوغلی ادیب وفاضل اولورسه پدرینک عیوب و نقایصنی اورتر بالعکس جاهل و ادبسنز اولدینی حالده پدرینک شرافت و فضیلتنی بیله محو و نابود ایلر .

ادبانک ایچنده کندولره ابراز ایدیلان صورتی توجه و تعظیملره اهمیت و برنلر آذر انلری اویله توجهلر فلانلر مسلك عاقلانه لرندن آیره ماز . هر شیء چوغالدقچه اوجوزلار ادب ایسه انک عکسنه در چوغالدقچه قیمتنور . خلاصه کلام ادب مکمل و منور عقل و ایمان و سرمایه سلامت آدمیاندر . انی ادیب و لیب آدملرله الفت و انسیت ایدرک تحصیلک چاره سنه باقلمی و حاصل اولدقدن صکره محافظه سنه همت ایتملیدر .

(ادبسنرک) قوانین اخلاقک شدیداً رد و موأخذه ایلدیکی بر طاقم افعال و اقوال قبیحی اوتانندن ارتکاب ایتک دیمکدر . ادبسنرک بعضاً جر بزدنک قوه انفاذیه سی اوله بیلور سده ادبا مقبول طوتمازلر چونکه ینه ادبسنرلکدر صاحبنک نقصان و یافقدانیء عقل و تربیه سنه دلالت ایدر . ادبسنرلر هیچ بروقت معذور طوتیاه مزلر و هیئت اجتماعیه ایلیک و خدمت ایده مزلر بونلردن استنه جک بر ایلیک و ارایسه اوده انجق ایچمزدن چیقوب کتملیدر .

§

﴿ ارزو ﴾ — امل کله سنه مراجعت بیوریله .

§

﴿ اسائت ﴾ — كملك و كوتيلك ديمكدر .

از چوق ياپيلان كوتيلكارك دونوب طولاشوب ينه فاعلنه
يوكلنديكي اوتهدنبرو تجربه اولمشدر . حتى حضرت مولانا بيله
مشوي شريفنده (اين جهان كوهست و فعل ماندا : باز ايدانداي
ماصدا) بيورديلر .

حكايه ايدرلر كه اكابردن مشهور بر ذات باغچه ناظر او طه سنده
اوطوروب اطرافى تماشا ايدر كن پنجره نك ايچنه و كوزى او كنه
بر اورو مجكك آغ قورديغنى و اول ائنده آغه برسینك طوتيلوب
اورو مجكك سينكى اولديرديكنى كورر وقوجاغنده ياتان پاموق
كدى دخى كورمكله در حال صيچرايوب اورمجكى اولديرر و او ذات
كدى به حد تنوب اورمسيله كدى باغچه به دوشد كده باغچوانك كلپي
انى و باغچوان كلپي تلف ايدر . اول ذات دخى باغچوانك كندى
حضورنده بو جراتنه غضبنوب اوزرينه يورر . اولوقت باغچوان
ايشك نر ميه واره جغنى اذعان ايدر ك (طور اقدم سينكي
اورمجك اورو مجكى كدى كدى بي كوپك اولديردى بنده سنك
سو كلى كدىكى اولديرديكى چون كوپكى اولديردم سزده نى
اولديرديكى كز حالمه بو خبيث سلسله بي تمديد ايتمش اولورسكز)
يوللو سوزلر سويله رك عفونى استرحام ايلد كده اول ذات همان
عقلنى باشنه طوپلايوب يابه جنى ايشدن رجوع ايدر .

بو و امثالى حكاياتدن دخى اكلاشيله جنى اوزره هر كس
بو عالمده ايتديكىنى اير كچ بوله كلمش و بعضيى بحكمة الله تعالى اوبر
عالمه قالمشدر .

عبدعاجزك چوجقلغمده بر اختيار ادم الله اغاج هاون

وطاقه طوقه کبی شیلر صاتار کزر وهر گوشه باشنه کلد کده
طوروب برطور مخصوص ایله گاه (ایلیک ایدن ایلیک بولور کمر
بلاسن) وگاه (ایدن بولور صائمه قالور برکون اولور وقتی کلور)
دیر وهاون الینی طاقیردانهرق کچر کیدر ایدی .

بوکبی سوزلری پکده یبانه اتماملیدر . ارباب دقت بویله
سوزلردن حصه الور . چونکه حق سوز نروده اولور سه اولسون
وکیمک اغزندن چیقارسه چیقسون حقدر .

§

﴿ اسباب ﴾ — مراتب عالیة صوریة و معنویة یه صعود

ایچون قورلمش نردبانلردر .

هر شیء بو عالمده بر سببه پیوسته و اوده مانع و معطی اولان
جناب حقا امر و فرمانه وابسته در .

سبب مادر و اثر فرزند بکزر چونکه سبب اثر و اول
اثر دن نیجه سبیلر طوغار . اسباب ایکی نوع اولوب برینه اسباب
صوریه دیکرینه اسباب معنویه یا خود حقیقه دیر لر . الات و ملاحظه
قیلندن اولان اسباب صوریه پی هر زمان اسباب معنویه اعمال
ایدر . بونی اثبات ایچون اوزاغه نیچون کیده لم چوق کره مشهود من
اولمشدر که بر ماده اوزرنده اسباب صوریه موجود ایکن اسباب
معنویه نك عدم جریان حکمه مبنی او ماده یاسیله ماز قالور و بالعکس
میدانده هیچ بر سبب و علت یوغنیکن جناب حق سبیلر احداثیله
خلاف مامول ماده لری وجوده کتورر .

کذلک بر کوچک باش اغر یسنه مبتلا اولوب مشهور و مجرب

حکیملره مراجعت و علاج و پرهیز ایدن خفیف خسته برقاچ کون ظرفنده وفات ایدرده حکیملره مراجعت و علاج و پرهیز ایتیمان آغر خسته مأمول اولمیان برکوچک سببها ای اولور قالقار . بو حالده اسبابه تشبث لازمی دکلی انک ایچون (کسب و توکل) کله لرینه مراجعت بیور یله .

§

﴿ استثقال ﴾ — ثقیل و کریه کورمک دیمکدر . بونی تحشین و بد سیرت آدم لر یبار لر نازک و خلوق و ادیب آدم لرده نادر کورلمشدر .

استثقال نه قدر اوسته لقلی اولور سه اولسون ونه قدر خفیف یاپیلور سه یاپیلسون ینه بللی و مستثقلک باعث انکساری اولور . واقعا حال و مقام و مقالدن ییخبر کیمسه لرك کندولرینی استثقاله سببیت و یردکلی دخی انکار اولنه ماز ایسه ده او مقوله ناقص و عاجز لرك قصور لری عفو اولنوب قلب لری قیرلمقسزین اعاده اولنملری ده اولی و انسانیته سزادر .

(کیمسه بی دل تنک ازار ایتمه سلطانق بودر)

(قلب موری تختگاه ایله سلیمانلق بودر)

§

﴿ استحقاق ﴾ — اهلیت کله سنه نظر بیور یله .

§

﴿ استدلال ﴾ — دلائل واسطه سیله اکلامق دیمکدر . بوکارگاه عالمده ظهوری ملحوظ اولان امور آتیه احوال ماضیه نك

اشیاء و امثالی اولوب سابق لاحته دلیل اولغسه هر بر عوارض
وغوائلی دفع و منافی جابده تجربه اولنان امور ایله استدلال
و بیوت مصلحته قبولندن کیروب مسالك تدیرك اقوم و اوغنی
اختیار هرکس ایچون لازم بر امر واجب الاعتبار در .

§

﴿ استراحت ﴾ — بو عالمده استراحت و ارایسه اوده

بحق صافی و خالص وجدانده و صافیت و خالصیت دخی اراده
الهییه انقادده بولور .

استراحت قلبیه بتون متاعب دینوییه تی تعدیل و بالجمله حظوظات
مشروعه و لذائذ معنوییه تی تضعیف ایتمدیکنندن حیات جدی و صفات
حقیقی دینکه دخی شایاندر . حقیقی ساده لك و توکل تام ایله صبرك
ثمره سی اولان سکونت افکار اسایش و استراحت قلبیه نك عنصر
اصلیسی اولدیغنی ادراك ایدن مرد عاقل دنیانك اختلاف و انقلاب
و انقباض و انبساطه قولاق و یرمز چونکه انك نصل بر پیره زن
غدار و فرسوده متاع مستعار اولدیغنی بیلور .

لکن بو حقیقته واقف اولیمان ساده دلان چکدکلری زحمت
و خلجانك نرمدن کلدیکنی فرق و تمیز ایده مدکلرندن بر فکر
منکره صابوب استراحت صحیحه نك یولنی بوله مازلر و او فکراه
مسؤولیت و محجوبیتدن قور تیلله مازلر .

بر حکیم (انسانك راحتسزلیکی راحتنی تحریده اولان حرص
و طمعی نسبتده در) دیدی فی الحقیقه اوله در . زنکین اولوب
راحت و اقرانه تفوق ایده حکم دیو کال حرص و طمعه له اوغراشان
شبه یوق که اوغراشدیغنی قدر راحتسز اولور .

§

﴿ استرحام ﴾ — رجا کله سنه نظر بیوریله .

§

﴿ استعداد ﴾ — قابلیت کله سنه نظر بیوریله .

§

﴿ استغناء ﴾ — معنای لغوی وادیسنه نظراً صفات

ممدوحه و اوضاع مقبوله دن ایسه ده مشهور اولدینی اوزره تعظم و تکبردن ناشی احتاج کوسترمامکه دخی اطلاق اولنور .

تعظم و تکبردن ناشی استغنا ایدن کیمسه نك مستغنی اولدینی خصوصه بالاخره محتاج اولوب لکن الله کچمدیکی چوق کره تجربه اولنمشدر . هله عاجز و محتاج ایکن دفع احتیاجنه مدار اوله بیه جک برایش تکلیف اولندینی حالده او ایشی کندوسنه کوچک کوره رک زد و استغنا ایدن کیمسه یه مجنون دیمکدن بشقه سوز بولنه ماز .

§

﴿ استقامت ﴾ — هرکس بولندینی موقعدن شرع

شریف و قوانین منیف و نظامات موضوعه نك کوستردیکی یوله کیتمک و ابنای جنسنك حقوقنی محافظه ایتمک دیمکدر .

استقامت بالجمله خدمات و هر نوع اخذ و اعطا و معاملاتده

توکنمز بر سرمایه در .

استقامت صاحبی مسئولیت و محجوبیتدن قورقماز . چونکه

انلری داعی اولان یوللرده بولنماز . هر زمان آلی آچیق

سربست کزر . سربست سویلر . سوزی هر یرده مرعی ومعتبر اولور .

استقامت صاحبیری اومدقلری درجه ده ثروت بولماسه لر بیله بروقت آج قالمالر .

سویلورلر ارانورلر حسن ظن ایله قبول اولنورلر . یازیق اول کیمسه یه که ابنای وطن واقران وامثالی ایچنده اکر یلکله شهرت بوله . فنالقله معروف اوله .

§

﴿ استهزا ﴾ — اطوار مزیفانه و مضحکانه ایله خلک

عیوب و تقایضنی بولوب میدانه قویمق یعنی خلقی مسخره یه آلمق دیمکدر .

استهزا قولاً و فعلاً اولدینی کبی تحریراً و ایماً دخی اولور . حرمت و ادب و نزا کتدن عاری بر آلائی هوائی سوز و تقلیدلردن عبارت اولان مسخره لقا اکر چه ذوق نه ایدو کفی بیلیمیان ساده دلانی کولدی ره بیلور سده ادب و حیثیت صاحبی آدملری ممنون ایده مز . اومثالو شیرلی هنر ظنیله بیان آدملرک تحقیر و تقلید ایستدکلی کیمسه لرک کولکلرینی قیرمقدن و کندولرینی صفت مذمومه ایله لکه دار ایلمکدن بشقه کارلری یوقدر . استهزا یولنده سویلنان کلمات شاعرانه صاحبنک زعمنجه نه کبی فائده بی جالب ونه قدر رنگین اولورسه اولسون عندالادبا مظهر قبول و ثنا دکدر .

§

﴿ اسراف ﴾ — سخانک درجه مفرطه سیدر .

جناب حق و فیاض مطلق قوللرینی بخل و امسا کدن منع ایلدیکی کبی اسرافدن دخی نهی بیوردی . حکما اسراف ایله بخلک بیننی تفریق ایده میان آدمی سوء طبیعت و تدبیر صاحبی اولمق اوزره تلتی ایدرلر .

ارباب عقل و دانش اوچ نوع آده مرحتی عبث کوردیلر انلرک برنجیسی اسراف و سفاهتی سببیه حال فقر و ضرورته دوچار اولان کیمسه لر — ایکنجیسی غایت حریص اولوب حرصی سببیه مصیته طوتیلان کیمسه لر — اوچنجیسی ظالم اولوب ظلمی سببیه بلایه اوغرایان کیمسه لر در .

اسراف ایله زنکینلک بر آرده اجتماع ایتمز اچقه بی قزائمق قیودن قوغه ایله صوی قیقارمق کبی کوچ و اسراف او قوغه بی اشاعی صالیو یرمک کبی قولایدر . آنی چکنلر بیلور .

اسرافی تقییجدن مراد اچقه بی جمع و ادخار و بخل دنائتی اختیار جهته تحریک اولیوب بلکه اچقه بی صرف خصوصنده حسن اداره به ترغییدر .

اوته کنه بروکنه عطیه و بخشش لر و یروب و ضیافتلر ایدوبده النده کی آوجنده کی مال و نقودی اسراف ایتمک عادتا حماقت و نتیجه سی ضرورته ضرورتدن شکایتدر اندن صکره نه اولور — نه اوله جق هر کسک مالنه نصب عین طمع و حسدله برابر صوک ایناندره بیه چکی کونه قدر طولاندریجیلق ،

حکمدان بری اوغلنه وصیتنده (دنیاده نقد عمریکی تحصیل علمه و اسرافی ترک سببیه جمع ماله صرف ایله چونکه خواص علم و فضلك عوام مالک ایچون توقیر ایدرلر) دیدی . لقمان

دخی اوغلنه (دینکی معادک تقدیکی معاشک ایچون صاقله) دیو
نصیحت ایلدی .

§

﴿ اضطراب درونی ﴾ — المروحدن عبارتدر . بونی

تخفیف و تعدیله زمان و مکان و سیر صحاری و بوستانک مداری
اوله ماز چونکه برابر کزر طولاشور . اضطراب درونی بعض
کره انسانی دهشتناک بر صورتده تضییق ایدرده سببی نه اولدیغنی
کوسترمنز — وارسون کوسترمسون بز بیلورزکه یاپدیغمنز
برفالقندن ناشی وجدانمزجه حاصل اولان مسئولیت اثریدر .
طول املدن دخی اضطراب درونی حاصل اولور . او امل
موافق عقل و حکمت اولیوبده بر غرض نامشروع اوزرینه اولورسه
انک صاحبنه چکدیکی اضطرابدن ایچون ابداً آجیمق ایجاب ایتمز .

§

﴿ اطاعت ﴾ انقیاد — بر ملتده اطاعت او ملنک هیئت

مجموعه سنی اداره یه موضوع احکام شرعیه و قوانین مرعیه یی
و پادشاه عالپناه حضرتلرندن شرفصادر اولان او امر سنیه یی
حسن قبول و اکا تطبیق حرکت ایتمک دیمکدر .

برملت و تبعه ده وجه مشروح اوزره اطاعت و انقیاد
اولمازسه او ملت و تبعه بیننده امنیت و اعتماد بولمازو اولدقلری
محلّه سعادت و سلامت کیرمنز بناء علیه شرع شریف و قوانین
وامراولی الامرّه یعنی امر و فرمان جناب پادشاهی یه اطاعت
هرکسه واجبه ذمت و عبودیتدر .